

taget ved ovennævnte ændringslov nr. 605 af 10. december 1975, hvorfor der ikke er ydet tilskud til vanding i 1975.

- I øvrigt afspejler tabel 1,
- at de tørre somre i 1975 og 1976 utvivlsomt har stimuleret vandingsaktiviteten frem til 1978 på bekostning af dræningsaktiviteten,
  - at anlægsomkostningerne har været stigende i perioden, idet gennemsnitsudgiften til dræning pr. ha kan ansættes til 6.700 kr. i 1975, 7.600 kr. i 1976, 8.500 kr. i 1977, 10.000 kr. i 1978 og 11.000 kr. i 1979, ligesom der tilsvarende har været en stigning i (de tilskudsberettigede) udgifter til vandingsanlæg,
  - at den stigning i dræningsaktiviteten - fra 5.000 ha til 8.000 ha om året - som blev påregnet i bemærkningerne til forslaget til den oprindelige lov (nr. 227/1975) ikke er blevet realiseret (når bortses fra periodens begyndelse) og heller ikke kunne blive det inden for de midler, der er stillet til rådighed, når henses til ovennævnte omkostningsstigning fra 1975 til 1979, der andrager 64 pct.

De bevilgede tilskud til dræning og vanding i 1979 udgør, jfr. tabel 1, i alt 29,2 mill. kr., således at tilsagnsrammen for 1979 på 30 mill. kr. har været tilstrækkelig til at imødekomme ansøgningerne om tilskud.

2. Dræning.

Der findes ingen officiel statistik over størrelsen af det drænedede areal her i landet. Landskontoret for Planteavl gennemførte imidlertid i 1973 en analyse af størrelsen af det drænedede areal samt af dræningsbehovet. Resultaterne af denne analyse (der er baseret på stikprøver fra ca. 1 pct. af danske landbrugsejendomme) blev revideret i 1979.

Det fremgår heraf, at knap 50 pct. af det samlede landbrugsareal eller 1,4 mill. ha er drænet. Endvidere fremgår det, at 12 pct. af det samlede areal svarende til 350.000 ha trænger til om- eller pletdræning samt at 5 pct. af det samlede areal eller 150.000 ha trænger til nydræning. Der er store forskelle fra egn til egn, men generelt gælder, at der øst for Storebælt er et alvorligt behov for om-dræning af arealer med meget gamle dræn. Dræningssystemernes afvandingsevne nedsættes gradvist over en årrække, og der opstår derfor succesivt et stadigt større behov for fornyelse af dræningssystemerne for hele det drænedede areal.

Det er et konjunkturspørgsmål, hvornår den enkelte landmand vil omdræne, men det afhænger

af den enkelte jordtype, hvor længe en dræning har virkning.

Udgør det drænedede areal 1,4 mill. ha, som anført, skal der med en varighed på f. eks. 35 år drænes 40.000 ha årligt for at opretholde den allerede udførte dræning. Med en varighed på 70 år skal der tilsvarende drænes 20.000 ha årligt.

Allerede under hensyn til, at der i en årrække er drænet mindre end 10.000 ha om året, er der et efterslæb, som det vil tage adskillige år at udligne.

Fra 1933 til 1949 ydedes støtte til dræning i henhold til skiftende grundforbedringslove. Fra 1949 til 1966 ydedes støtte til dræning efter lov nr. 240 af 25. april 1949 om grundforbedring med ændringslove, jfr. lovbekg. nr. 104 af 3. april 1957. Tilskuddet udgjorde da 50 pct. af udgiften til rør m. m., henvist arbejdskraft og i særlige tilfælde til anvendelse af gravemaskine, bortset fra perioden 1951 til 1957, hvor tilskudsprocenten var 33 1/3 pct. Endvidere gav loven adgang til lån med fortrinspant til (bl. a.) dræningsarbejder. Lånene var afdragsfri i 2 år (fra 1957) og skulle derefter afdrages over 10 år med 1/20 halvårlig. Disse lån kunne også ydes af statskassen inden for visse beløbsgrænser og (fra 1957) til 6 pct. rente.

1949-grundforbedringsloven blev ophævet ved lov nr. 241 af 8. juni 1966 om grundforbedring, der fastsatte tilskuddet til (bl. a.) dræning til 25 pct. af de samlede omkostninger ved arbejdet og ophævede statslån til »enkeltmandsarbejder«.

Ved lov nr. 126 af 25. marts 1970 (om finansiering af grundforbedring og vandløbsregulering), der afløste bl. a. 1966-grundforbedringsloven, blev dennes støtteregler stort set opretholdt.

Nævnte lov nr. 126/1970 blev ophævet ved lov nr. 166 af 29. marts 1974 om grundforbedringslån, der alene indeholder regler om grundforbedringslån med fortrinspant fra realkredit- og pengeinstitutter til »enkeltmandsarbejder«. Denne lov er - som ændret ved lov nr. 473/1977 - fremdeles gældende. Tilskud til dræning og vanding skal afskrives som ekstraordinært afdrag på sådanne lån til det pågældende arbejde.

Dræningsaktiviteten lå i 1930'erne og 1940'erne gennemsnitlig på ca. 22.000 ha årligt og har herefter - bortset fra enkelte perioder - været faldende. I femåret 1965-69 blev der således i gennemsnit drænet ca. 10.000 ha årligt, men i 1974 udgjorde det drænedede areal under 5.000 ha. Heri er ikke medregnet gravefri dræning (maskinel dræning med nedlægning af drænelininger uden gravning af åbne renner), som efter hidtidig praksis ikke har været støtteberettiget bl. a. som følge af manglende mulighed for fyldestgørende tilsyn med arbejdet.